

ЖОЗЕФ ПОНТИС
НА ЛИНИЈИ
фабричке цедуље

превео с француског
Горан Костровић

ЛОМ
БЕОГРАД / ММХХ

АНДРИЋЕВ
ИНСТИТУТ
ВИШЕГРАД / ММХХ

Naslov originala

Joseph Ponthus

À la ligne

Feuillets d'usine

© Joseph Ponthus 2019

уредник издања / лектор

Флавио Ригонат

ОВА КЊИГА
КОЈА ПРИПАДА КРИСТЕЛ И КОЈА ЈОЈ СВЕ ДУГУЈЕ
БРАТСКИ ЈЕ ПОСВЕЋЕНА

ПРОЛЕТЕРИМА СВИХ ЗЕМАЉА
НЕПИСМЕНИМА И КРЕЗУБИМА
УЗ КОЈЕ САМ ТОЛИКО
НАУЧИО СМЕЈАО СЕ ПАТИО И РАДИО

ШАРЛУ ТРЕНЕУ
БЕЗ ЧИЈИХ ПЕСАМА
НЕ БИХ ИЗДРЖАО

КАО И М. Д. Г.
И
МОЈОЈ МАЈЦИ

I

»Невероватно је шта се све може издржати.«

Гијом Аполинер (из писма
Мадлени Пажес од 30. новембра 1915)

1.

Улазећи у фабрику
Наравно да сам замишљао
Воњ
Хладноћу
Транспорт тешког терета
Мучнину
Услове рада
Траку
Савремено ропство

Нисам у њу улазио да правим репортажу
Још мање да припремам револуцију
Не никако
Фабрика је ту због лове
Да се прехраниш
Како се то лепо каже
Зато што је мојој супрузи дојадило да ме гледа
како се развлачим по каучу све чекајући посао
у својој струци
Е па онда има да буде
Прехрамбена
Прерада
Како је зову
Бретонска фабрика за производњу и
за прераду и обраду и све друго

рибе и гамбора
Не улазим у њу да бих писао
Већ због пара

Служба за запошљавање ме пита кад могу да
почнем
Одговарам својом уобичајеном књишком шалом
»Сутра кад се поље забијели од зоре«
Ухваћен за реч почињем са послом сутрадан у
шест изјутра

Током свих тих часова и дана потреба за писањем
углавила се упорна као кост у грлу
Само не о чемеру фабрике
Већ о њеној парадоксалној лепоти

За својом производном линијом често мислим
на једну параболу коју је Клодел чини ми се
написао
На путу између Париза и Шартра човек који је
кренуо на ходочашће наилази на радника који је
сав заокупљен туцањем камења
Шта радите то
Свој посао
Ломим камење
Маму му његову
Пуче ми кичма
Пасји посао
Требало би га забранити
Боље да ме нема
Километрима даље наилази на другог
заокупљеног истим послом

Исто питање
Рмбачим
Морам породицу да прехраним
Није лако
Али тако је и добро је да уопште имам посао
То је битно
А онда још даље
Нешто мало пре Шартра
Трећи човек
Озареног лица
Шта ви радите
Градим катедралу

Нека моји гамбори и рибе буду моје камење

Не осећам више мирис фабрике који ме је у
почетку штисао за ноздрве
Хладноћа се да поднети уз дебелу џемпер и јакну
са капуљачом па два добра пара чарапа и дугачке
гаће испод панталона
Тешки товари ми откривају мишиће
за које нисам ни слутио да их имам
Ропство је добровољно
Скоро радосно

Фабрика ме је обузела
Кад је спомињем увек кажем
Моја фабрика
Као да упркос томе што сам само привремено ту
међу толико других имам неко власништво над
машинама или удео у производњи рибе и гамбора
Ускоро

Производићемо и шкољке и љускаре
Крабе јастоге морске ракове шкампе
Надам се тој револуцији
Гапити понека клешта иако унапред знам да то
није могуће
Немогуће је изнети ма и пола козице
А треба се добро сакрити ако желиш да поједеш
понеку
Још нисам довољно дискретан па ми Брижит
искусна колегиница рече
»Ништа нисам видела само се пази да те шефови
не ухвате«
Отад постајем невидљив кад треба испод своје
прегаче са својих три пара рукавица које ме
одвајају од влаге хладноће и свега другог да
очистим и поједем оно што сматрам да је ако
ништа друго бар израз захвалности у натура

Занео сам се
Вратимо се писању
»Пишем као што говорим кад ме анђео жара
разговора узме за свог пророка« писао је у том
смислу Барбе д'Орвили не сећам се више где
Пишем као што говорим за својом производном
линијом лутам у својим мислима усамљен и
одлучан
Пишем као што радим
На траци
На линији

Посао
Не може да буде само овај бескрајни бели ходник

Ледени

А на његовом почетку аутомати за пријављивање
око којих се сви тискају ноћу пред почетак посла

Четири сата

Шест сати

Пола осам изјутра

У зависности од добијеног радног задатка

Прање талога или испирање касета у којима је
била риба

Обрада рибе или расецање и чишћење рибе

Термичка обрада илити све што се тиче козица

Још нисам имао ту несрећу да будем поподневна
или ноћна смена

Она од 16 часова па до поноћи рецимо

Овде

Сви су једнодушни

А и ја исто мислим

Да што раније почнеш

То је боље – не рачунајући ноћне сате

који се плаћају 20 посто више

Овако »имаш своје слеподне«

»Кад се већ устаје рано

Нека буде баш рано«

Ма немој

Тих твојих осам сати шљаке

Су осам сати шљаке у било које време да почну

Јер кад се вратиш

У беспослицу

Тешко се враћаш

Луташ

Куњаш
Већ мислиш на час који треба подесити на
будилнику
Потпуно свеједно који час
Увек ће бити прерано
Након оловног сна
Спичиш пљуге и кафу да се разбудиш
У фабрици
Напад је фронталан
Као да и није било преласка из ноћног света
Поново тонеш у сан
Или мђру
Неонска светлост
Аутоматизовани покрети
Мисли које лутају
У полусну буђења
Вуци вади носи дижи мери сортирај
Баш као кад се успављујеш и не занима те да знаш
чему те радње и мисли које се преплићу
На линији
Увек се изнова зачудиш да је напољу још увек дан
у време паузе кад може да се пуши и попије кафа

Знам само пар таквих места која ми стварају ту
врсту осећања
Апсолутног егзистенцијалног радикалног
Грчки храмови
Затвор
Острва
И фабрика
Кад из ње изађеш
Не умеш да разлучиш да ли се враћаш у стварни

свет или га управо напушташ
Иако нам је добро познато да стварни свет не
постоји
Али није ни битно
Аполон је изабрао Делфе за центар света и то
није случајност
Атина је изабрала агору као потребу и идеју о
свету и то је потреба
Затвор је изабрао затвор који је Фуко изабрао
Светлост киша и ветар изабрали су острва
Маркс и пролетери изабрали су фабрику
Затворене светове
У које се улази само избором
Слободним
И из којих се не излази
Како то описати
Не напушта се светилиште без усуда
Не напушта се затвор заправо никад
Не напушта се острво без уздаха
Не напушта се фабрика без погледа у небо

Беспослица
Каква лепа реч
Која се додуше све више чује у фигуративном
значењу
Али појмити
У свом телу
Инстинктивно
Шта је беспослица
И та потреба да се пустиш да се испразниш да
се истушираш како би се опрао од рибље
крљушти али који ти је само напор потребан

да устанеш да одеш до туша сада кад напокон
седиш у башти после осам сати рада на линији

Сутра

Јер кад си запослен на одређено

Посао никад није сигуран

Уговори иду од два до седам дана уврх главе

Није баш као код Золе али могло би се у то
поверовати

Волели бисмо да опишемо XIX век и епоху
херојских радника

Само

Сад је XXI век

Надам се послу

Чекам беспослицу

Чекам посао

Надам се

Чекати и надати се

Постајем свестан да су то последње речи из

Монте Криста

Мој добри Дима

»Пријатељу мој, зар нам није гроф малочас рекао

да се сва људска мудрост садржи у речима:

Чекати и надати се!«

2.

За кога производимо ових четрдесет тона
козица дневно чији је рок трајања тачно у дан
месец дана
Зар шездесет милиона Француза дневно поједе
четрдесет тона козица
Фабрика сигурно не би радила с губитком

Фабрика је била уништена пре четири године и
обновљена за триста шездесет четири дана што
је и био рок покривен осигурањем
Прича се да ју је један шеф намерно запалио из
другог покушаја
Јер како изгори фабрика у којој је максимална
температура осам степени Целзијуса
Треба то баш желети
Треба јој баш радити о глави

О чему мисле моје колеге производни оператори
док врше тријажу козица које им се песме
упорно врте по главама и допусте ли себи да
запевуше
Чујем понекад кроз чепове за уши и мукли звук
фабрике песме Балавоана Кристофа Меја који
се пита где је срећа песме Веронике Сансон
Популарних људи

Наше непрегледне линије машина
Металних утроба у којима се
Одмрзавају
Сортирају
Кувају
Расхлађују
Поново сортирају
Пакују
Етикетирају
Поново и поново сортиране козице тако
добијају имена
Коаксиал
Ишида
Мултивак
Арбор
Бизерба
И све имају одређену намену

И ко и где производи те огромне машине
Да ли их производе неке друге машине
И ако је такав случај где су онда фабрике које
производе машине за нашу фабрику
И у том случају какве би то биле фабрике у
којима су машине које производе машине што
служе да се произведу машине за нашу фабрику

Не причам ја о људима који су иза тих машина
већ о парадигми да машина производи другу
машину

Кажу да је у фабрици две трећине радника
запослено на одређено наспрам једне трећине
за стално

Зашто ако се имају у виду односи у примањима
То би газде морале да знају

Зашто овај шеф проседе косе никад никог не
поздравља док су други много хуманији у овом
механичком свету
Чији део машине несвесно уграђујемо у фабрику

Све козице добијамо замрзнуте а допремају се из
Мадагаскара Перуа Индије Нигерије Гватемале
Еквадора
Са тропских и егзотичних дестинација
Можда под заставама погодности
Свакако из лучких трговинских центара

Све козице стижу целе осим оних означених као
»аперитив венци козица« врста розе козица већ
ољуштених аранжираних у облику венца у
пластичној посуди тежине сто двадесет пет грама
а по цени у самопослугама од неких пет евра
Чест је случај да произведемо више од десет
хиљада венаца козица дневно а у сваком венцу
има бар двадесетак мањих козица
Који су производни оператори из које земље пре
нас обавили тај замашни посао чишћења од
љуштура
Који радници
За коју плату
Која деца

Та лица производних оператора под пуном
опремом за личну заштиту